

Muligheder og ansvar

Hvorledes kan man hjælpe mindre virksomheder med at integrere sociale og arbejdsmarkedsmæssige spørgsmål og miljøspørgsmål i virksomhedernes aktiviteter

De vigtigste budskaber

1. Virksomhedernes sociale ansvar (VSA) er ikke noget nyt for små og mellemstore virksomheder. Mange små og mellemstore virksomheder har altid handlet i overensstemmelse med, hvad man i dag ville omtale som virksomheders sociale ansvar, selv om de ikke selv kender eller bruger dette udtryk. Det nye derimod er den stigende betydning, som politiske beslutningstagere, forbrugere, fagforeninger og ngo'er tillægger VSA. Alle disse aktører bør i højere grad anerkende det, som små og mellemstore virksomheder allerede gør inden for dette område. VSA i små og mellemstore virksomheder gennemføres mindre formelt og mere intuitivt end i de større virksomheder, men det gør ikke deres indsats mindre værdifuld. Udfordringen består i at få flere små og mellemstore virksomheder til at indføre mere VSA.

2. Virksomhedernes sociale ansvar kan give små og mellemstore virksomheder fordele ... VSA er ikke en smutvej til forretningsmæssig succes, men en investering, som kan betale sig på lang sigt. VSA kan give fordele, f.eks. ved at gøre det lettere at fastholde og rekruttere, udvikle og motivere medarbejdere, sikre kundeloyalitet og lavere energiudgifter. I videnøkonomien kan VSA i stigende grad blive en kilde til innovation, og det kan lette adgangen til oplysninger og fremme en fælles udnyttelse heraf. Ved at anvende VSA mere strategisk og bevidst kan virksomheder i højere grad få gavn af disse fordele. VSA drejer sig om en løbende forbedring og bør ses som en del af den moderne model for optimal virksomhedsdrift.

3. ... Men også personlige og etiske værdier har stor betydning. De personlige og etiske værdier hos ejere, ledere og ansatte i små og mellemstore virksomheder udgør en stærk motivation for en virksomhed til at lægge større vægt på sociale, arbejdsmarkedsmarkedsmæssige og miljømæssige spørgsmål. Støtten til VSA i små og mellemstore virksomheder bør bygge på og være i overensstemmelse med denne værdibaserede motivation og ikke erstatte eller ignorere den.

4. VSA giver mulighed for at løse reelle problemer. VSA skal være praksis- og resultatorienteret og give mulighed for at løse de reelle problemer, som f.eks. en virksomhed, en lokalitet eller en sektor står over for. Alle aktører bør tilskyndes til at se de muligheder, som opstår ved at engagere små og mellemstore virksomheder i sociale, arbejdsmarkedsmarkedsmæssige og miljømæssige spørgsmål. Politiske beslutningstagere og andre aktører bør ikke se isoleret på VSA, men snarere forbinde støtten til gennemførelse af VSA mere eksplicit med politikker såsom bekæmpelse af social udelukkelse, fremme af iværksætterinitiativer eller mindskelse af CO₂-udslip.

Muligheder og ansvar

Hvorledes kan man hjælpe mindre virksomheder med at integrere sociale og arbejdsmarkedsmæssige spørgsmål og miljøspørgsmål i virksomhedernes aktiviteter

5. Der er mening i at arbejde med små og mellemstore virksomheder på regionalt og lokalt niveau... Små og mellemstore virksomheder identificerer sig for det meste stærkt med den region eller by, hvor virksomheden ligger. De sociale, arbejdsmarkedsmæssige og miljømæssige problemer, de er konfronteret med, vil normalt være af lokal og regional karakter. Det er på lokalt og regionalt niveau, at den positive virkning af et stærkt engagement i virksomhedernes sociale ansvar kan føles stærkest, hvad enten det drejer sig om økonomi, sociale, arbejdsmarkedsmæssige eller miljømæssige forhold.

6. ... og via industrielle klynger og sektorer. Små og mellemstore virksomheder fra den samme klynge eller sektor står ofte over for de samme sociale, arbejdsmarkedsmæssige og miljømæssige problemer. En fælles løsning af disse problemer kan mindske omkostningerne ved aktionen og give forbedringer, som den enkelte mindre virksomhed, der handler alene, ikke kan opnå.

7. Partnerskaber mellem aktører er af afgørende betydning. De mest vellykkede eksempler på støtte til VSA i små og mellemstore virksomheder, især de virksomheder der har fokuseret på forholdet til aktører uden for virksomheden, inddrager forskellige aktører, der hver især bidrager med egne netværk og ekspertise. En tilgang, der bygger på en social dialog mellem arbejdsgiverne og arbejdstagerne, er særlig relevant for fremme af VSA i alle industrisektorerne. Samarbejde på tværs af forskellige industrisektorer er ofte af stor betydning for løsning af lokale og regionale spørgsmål. Ikke-statslige organisationer og nonprofitorganisationer bør opmuntres til at styrke deres samarbejde vedrørende VSA med små og mellemstore virksomheder og disses repræsentative organer.

8. Organisationer, der arbejder sammen med små og mellemstore virksomheder, spiller en central rolle. Eksisterende erhvervsfremmeorganisationer og formidlere for små og mellemstore virksomheder skal tilskyndes til og have hjælp til at inddrage VSA bedre i de råd og den støtte, de giver de små og mellemstore virksomheder. Sådanne organisationer er vigtige kommunikationskanaler til små og mellemstore virksomheder og er i stand til at kommunikere om VSA på en måde, som er relevant og forståelig for de små og mellemstore virksomheder.

9. Sprog og terminologi skal være hensigtsmæssig. Udtrykket "virksomhedernes sociale ansvar (VSA)" er forvirrende og næsten skræmmende for de fleste små og mellemstore virksomheder. Udtrykket anvendes af de politiske beslutningstagere, men på de fleste sprog er det nødvendigt, at der findes alternative udtryk af hensyn til kommunikationen med små og mellemstore virksomheder. I nogle sprog er udtrykket "ansvarlig iværksætterkultur" et godt alternativ.

10. Det er nødvendigt at integrere VSA bedre i undervisningen. For at overbevise kommende ledere, iværksættere og arbejdstagere om, at VSA er en investering i samfundet, som kan betale sig på lang sigt, skal virksomhedernes sociale, arbejdsmarkedsmæssige og miljømæssige rolle og ansvar integreres bedre på alle undervisningsniveauer. Der skal især fokuseres på integrering af VSA i iværksætteruddannelser og i relevante uddannelser for ledere og personale i små og mellemstore virksomheder.

11. Ikke alle små og mellemstore virksomheder er ens ... Små og mellemstore virksomheders forskelligartethed (størrelse, baggrund, sektor, ejere osv.) gør det nødvendigt med en række forskellige fremgangsmåder og strategier for at fremme indførelsen af VSA. En tilpasning af budskabet og formen for støtte til de forskellige typer af små og mellemstore virksomheder vil være afgørende for et vellykket resultat. Bl.a. er det nødvendigt med en individuel tilgang for små og meget små virksomheder sammenlignet med mellemstore virksomheder.

12. ... og VSA har en forskellig form i de forskellige EU-lande. VSA er kulturelt specifik: VSA varierer afhængigt af politiske traditioner, karakteren af social dialog og i hvilken udstrækning visse sociale, arbejdsmarkedsmæssige og miljømæssige spørgsmål reguleres ved lov. Det er nyttigt at have en fælles forståelse på EU-niveau af definitionen og betydningen af VSA, men i sidste ende skal VSA-praksis tilpasses de særlige forhold i de enkelte lande og regioner.

13. Det er nødvendigt med en større efterspørgsel efter VSA. Der bør være en positiv holdning til at belønne små og mellemstore virksomheder for en mere ansvarlig adfærd på det sociale, arbejdsmarkedsmæssige og miljømæssige område. Bl.a. indebærer dette, at man tager den rolle op, som forbrugerne, offentlige indkøb eller indkøbere fra store virksomheder i forsyningskæden spiller. Under alle omstændigheder skal der tages hensyn til de små og mellemstore virksomheders kapacitet, og man skal sikre sig, at de ikke utilsigtet diskrimineres.

14. Også regeringerne skal handle ansvarligt. Man kan ikke kræve en bedre gennemførelse af VSA i små og mellemstore virksomheder uden også at henlede opmærksomheden på det offentliges ansvar for at skabe de rette rammebetingelser, der giver virksomhederne mulighed for vækst og for at skabe flere og bedre job.

15. Der er brug for mere videnskabelig forskning om VSA og små og mellemstore virksomheder. Den øgede akademiske interesse for VSA og små og mellemstore virksomheder i den seneste tid er noget, man kan glæde sig over. Der bør tilskyndes til yderligere forskning i aktionsrelaterede spørgsmål såsom: succes eller manglende succes for forskellige politikker og fremgangsmåder til fremme af indførelse af VSA i små og mellemstore virksomheder, de økonomiske, sociale, arbejdsmarkedsmæssige og miljømæssige virkninger af VSA på regionalt og lokalt niveau, anvendelse og nytten af VSA-redskaber for små og mellemstore virksomheder samt en klassifikation af små og mellemstore virksomheder med hensyn til deres engagement vedrørende VSA.

16. Der er store udfordringer, men belønningen er også stor. Der findes ca. 24 mio. små og mellemstore virksomheder i EU. I sidste ende må målet være en positiv påvirkning af en stor del af disse virksomheders adfærd. Det vejledende princip må være at give støtte til små, men afgørende skridt i en lang række virksomheder snarere end at stræbe efter formelle og sofistikerede VSA-politikker blandt en lille elite. Dette vil bidrage til en positiv udvikling af europæisk virksomhedskultur på en måde, som vil styrke Europas konkurrenceevne og Europas evne til at sikre en bæredygtig udvikling og give borgerne bedre livskvalitet.